

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 17.10.2005 62. vuosikerta Numero 3 Sivu 5

Lakka kasvaa viljeltynäkin

Kalle Hoppula ja Eero Miettinen, MTT, sekä Heli Pirinen, ProAgria

Lakan viljelyä on kokeiltu Kainuussa kuuden vuoden ajan. Tulokset ovat olleet lupaavia. Tällä hetkellä Kainuun alueella on noin kolme hehtaaria lakkapeltoja, ja pienimuotoisia viljelykokeiluja on perustettu muuallekin Väli- ja Pohjois-Suomen alueelle.

Lakan viljelymahdollisuuksien selvittäminen aloitettiin Kainuussa vuonna 1999 ProAgria Kainuun ja MTT Kainuun tutkimusaseman yhteistyönä. Vuosina 2003 ja 2004 kokeista saatiin ensimmäiset kunnolliset satotulokset, joista saatiin lisää tietoa viljelyn kehittämiseen. Nyt meneillään on järjestyksessä kolmas hanke, joka kestää vuoden 2007 loppuun. Tässä artikkelissa käsitellään keväällä 2005 päättyneiden ensimmäisten kokeiden tuloksia.

Hyviä luonnonkantoja harvassa

Lakan kukat ovat yleensä yksineuvoisia. Lakka vaatii siis satoa tuottaakseen sekä marjovia emilajikkeita että pölyttäviä hedelajikkeita. Kukkien kaksineuvoisuus eli heteiden ja emien sijoittuminen samaan kukkaan on lakalla harvinaista, joskaan ei tavatonta. Kaksineuvoisuus poistaa useita viljelyn riskejä, joita yksineuvoisilla lakoilla ovat pölytyksen epäonnistuminen sekä hedekasvien taipumus vallata alaa heikommin leviäviltä emikasveilta. Lisäksi taimikustannukset ja pinta-alatarve ovat pienempiä, jos erillisiä pölyttäjätaimia ei tarvita.

Vuosina 2001–2004 verrattiin lajikekokeessa neljää norjalaista yksineuvoista lajiketta ja seitsemää kotimaista kaksineuvoista luonnonkantaa. Kokeen satoisin oli norjalainen Fjellgull, joka tuotti satoa keskimäärin 120 grammaa neliometriä kohti. Luonnossa päästään vain harvoin näin hyviin satotasoihin. Kokeessa Fjellgull-lajikkeen etuna oli tasainen ja varma sato. Parhaat kotimaiset kannat saavuttivat enimmillään likimain saman satotason, mutta vuosien välinen vaihtelu heikensi niiden kokonaistulosta.

Kukkien yksi- tai kaksineuvoisuus ei selittänyt eri kantojen välisiä satoeroja. Lajikekokeessa myös selvisi, että kaksineuvoisuus ei ole aina pysyvä ilmiö. Kokeen aikana osa kaksineuvoisista kannoista muuttui yksineuvoisiksi hedekannoiksi.

Kesällä 2005 perustettiin uusi kantavalintakoe Kainuusta vuosina 2003 ja 2004 kerätyistä kaksineuvoisista ja suurimarjaisista luonnonkannoista. Niistä toivottavasti löytyy uusia tulokkaita lakan lajikevalikoimaan. Kokeissa on mukana myös MTT Laukaan tutkimus- ja valiotaimiaseman julkaisema uusi kaksineuvoinen lajike Nyby.

Kalle Hoppula

Fjellgull on varmasatoinen lajike, jossa marjat tulevat kasvustosta hyvin esille.

Vaativa kasvualustan suhteen

Lakka kasvaa luonnossa parhaiten soilla, joiden turve on huonosti maatumutta. MTT:n kasvualustakokeessa parhaat tulokset saatiin, kun kasvualustana käytettiin turpeen ja ruskorahkasammaleen sekoitusta (1:1). Toiseksi paras kasvualusta oli hienon hiedan ja ruskorahkasammaleen sekoitus (1:1).

Heikoimmin lakka kasvoi turpeen ja hienon hiedan sekoituksessa (1:1) sekä hienossa hiedassa. Näissä kasvu ja sadontuotto olivat ilmeisesti kasvualustan tiiviyydestä johtuen heikkoja. Vaikuttaakin siltä, että lakka vaatii kasvualustaltaan ensisijaisesti hyvää ilmavuutta. Kasvualustan kosteus on minimitekijä ainoastaan istutusvaiheessa.

Vaikka lakka kasvaa luonnossa vähäravinteisilla kasvupaikoilla, lannoitus on joissain kokeissa lisännyt kasvu ja sadontuottoa. MTT:n kokeissa eri N-, P- ja K-lannoitustasoilla ei havaittu olevan selvää vaikutusta. Tosin tässä kokeessa selvitettiin vain ravinteiden

yksittäisvaikutuksia, ei niiden yhdysvaikutuksia tai NPK-lannoitusta kokonaisuutena.

Kokeissa, joissa lannoitus on tehty hajalevityksenä maan pintaan, rikkakasvien on havaittu hyötyvän lannoituksesta lakkaa enemmän. Siksi lannoitus on järkevintä toteuttaa sijoitus- tai kastelulannoituksena.

Lisätietoja: kalle.hoppula@mtt.fi,
puh. 040 7069063